

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
N U T A R I M A S

**DĖL VALSTYBĖS REGISTRŲ INTEGRALIOS SISTEMOS KŪRIMO STRATEGIJOS
PATVIRTINIMO**

2002 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 1332
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginį planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu Nr. 984 (Žin., 2001, Nr. [71-2534](#)), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti Valstybės registrų integralios sistemos kūrimo strategiją (pridedama).
2. Pavesti ministerijoms ir Vyriausybės įstaigoms:
 - 2.1. per savaitę nuo šio nutarimo įsigaliojimo paskirti asmenis, atsakingus už jų reguliavimo sričiai priskirtų valstybės registrų kūrimą ir integravimą į bendrą valstybės registrų sistemą, ir informuoti apie tai Informacinės visuomenės plėtros komitetą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės;
 - 2.2. per tris savaites nuo šio nutarimo įsigaliojimo parengti ir pateikti Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės jų reguliavimo sričiai priskirtų valstybės registrų kūrimo ir plėtros priemones.
3. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės turi:
 - 3.1. iki 2002 m. rugsėjo 30 d. apibendrinti ministerijų ir Vyriausybės įstaigų pateiktas priemones, parengti ir nustatytą tvarka pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinti šio nutarimo 1 punkte nurodytos Valstybės registrų integralios sistemos kūrimo strategijos įgyvendinimo priemones;
 - 3.2. koordinuoti valstybės registrų integralios sistemos kūrimą.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Brazauskas

Vidaus reikalų ministras

Juozas Bernatonis

VALSTYBĖS REGISTRŲ INTEGRALIOS SISTEMOS KŪRIMO STRATEGIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, vyksta permainos: sparčiai keičiasi valstybės valdymo metodai, verslo organizavimas, visuomenės veiklos ir gyvenimo poreikiai. Plečiasi informacinių technologijų kūrimo ir taikymo veikla. Atsiranda naujų komunikavimo, elektroninio viešojo administravimo, darbo, mokymosi ir kultūros plėtros galimybių. Ypač svarbios tampa žinios apie šalies gyventojus, įmones, turtą, gamtą, veiklą, gebėjimas naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis ir gauti tikslią bei išsamią informaciją apie dominančius objektus. Gebėjimas gauti išsamią ir tikslią informaciją apie svarbius šalies nacionalinio turto objektus skatina permainas, nes jos yra ūkinės veiklos katalizatoriai, demokratijos plėtros, regionų ir valstybių bendradarbiavimo, valstybės valdymo pagalbininkai.

2. Kad informacinių technologijų priemonėmis būtų galima parodyti tikrąją svarbiausiųjų šalies objektų būklę, sąveiką ir dinamiką, reikia sukurti visų svarbiausiųjų objektų klasių valstybės registrus ir vadovaujantis esamais objektų ryšiais jungti juos į integralią sistemą. Taip kuriama viena šalies nacionalinio turto registravimo ir apskaitos sistema, kuri bus skirta teisės aktuose nustatytiems objektams registruoti, apskaityti, registravimo duomenims teikti ir taps vienu oficialios informacijos apie svarbius šalies objektus šaltiniu.

3. Valstybės registrų integrali sistema turi tapti ir pagrindiniu informacijos šaltiniu valstybės institucijų ir teismų informacinėms sistemoms, verslo ir visuomenės informavimo sistemoms, Lietuvos įvaizdžio kūrimo pagrindu. Per bendrą objektų identifikavimą ir klasifikavimą turi būti sudarytos sąlygos efektyviai integruoti informacines sistemas, suteikiant galimybes kiekvienam pagedaujančiam gauti visą saugomą įvairiuose šaltiniuose informaciją apie dominantį objektą.

4. Valstybės registrų sistemoje sukauptus duomenis naudoja visos valstybės ir savivaldybių institucijos, verslo atstovai, teikdami visuomenei informavimo paslaugas.

5. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės prašymu Lietuvos Respublikos Seimo Informacijos analizės skyrius parengė keleto užsienio valstybių registrų sistemų kūrimo apžvalgą, kurioje pateikiamos tose valstybėse atliktų darbų, susijusių su registrų kūrimu, svarbiausiosios kryptys. Analizė rodo, kad didžiumoje išsivysčiusių valstybių dėmesys sutelktas į pagrindinių registrų reorganizavimą – jungimą į vieną sistemą. Daug dėmesio skiriama geografinių duomenų naudojimui registrams tvarkyti. Dauguma valstybių numato per artimiausius 2–3 metus sujungti veikiančius registrus į vientisą sistemą.

6. Užsienio valstybėse dažniausiai kuriama ir naudojama vientisa fizinių ir juridinių asmenų, o Suomijoje ir Švedijoje – ir nekilnojamojo turto identifikavimo sistema. Daugumos valstybių informacinių technologijų specialistų požiūriu, tokia sistema – vienas geriausių sprendimų.

7. Estijoje pradėta įgyvendinti registrų modernizavimo programa, siekiant sukurti Valstybės registrą – vientisą sistemą, kurią sudarytų registrai su unifikuota vartotojų prieiga, apsaugos serveriai, centrinis serveris, portalas visuomenei ir institucijų informacijos sistemos.

8. Lietuvos pasirinktas kelias iš esmės atitinka daugelio valstybių strategiją – siekiama sutvarkyti registrų teisinę bazę, koordinuojama ir kontroliuojama registrų plėtra, daugiausia dėmesio skiriama pagrindiniams registrams, jų sąveikai ir naudojimui, visuotinei šalies informacinės infrastruktūros plėtrai sukuriant registrų valstybės portalą.

9. Šioje strategijoje vartojamos sąvokos:

Pirminiai registrai – registrai, kuriuose pirmą kartą registruojami objektai; suteikiamas unikalus identifikavimo kodas; sukaupti registravimo duomenys, kurie teikiami kitiems registrams, informacinėms sistemoms.

Antriniai registrai – registrai, kuriuose registruojami papildomi duomenys, papildantys pirminiame registre sukauptus duomenis.

Pagrindiniai registrai – Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatyme nustatyti registrai, kuriuose registruojami svarbiausieji šalies objektai.

Svarbiausieji registrai – registrai, kurių duomenys naudojami daugumoje registrų, informacinių sistemų ir kurie sudaro valstybės registrų integralios sistemos pagrindą. Šioje strategijoje prie jų priskirti Juridinių asmenų registras, Gyventojų registras ir Nekilnojamojo turto registras (kartu su Adresų registru).

Registų sąveika – pirminio objektų registravimo duomenų naudojimas kituose registruose.

Registų ir informacinių sistemų sąveika – objektų registravimo duomenų, sukauptų pirminiuose ir antriniuose registruose, reguliarus perdavimas į informacinę sistemą. Ši sąvoka aprėpia visus duomenis, kurie iš registro papildomai neapdoroti perduodami į informacinę sistemą, nustačius, kad bet koks tolesnis apdorojimas atliekamas informacinės sistemos priemonėmis.

Susiję registrai – sąveikaujantys du pirminiai arba pirminis ir antrinis registrai, kai vieno registro duomenys naudojami kitame registre.

Naudotojas – valstybės institucija, įmonė, kitas juridinis ar fizinis asmuo, kuriam teikiami registro duomenys.

II. REGISTRŲ BŪKLĖ

Pagrindinių registrų būklė

Juridinių asmenų registravimas

10. Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (Žin., 2000, Nr. [74-2262](#)) ir Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro įstatyme (Žin., 2001, Nr. [55-1940](#)) nustatyta sukurti registrą, kuriame vienodais principais būtų registruojami visi juridiniai asmenys, kaupiami, atnaujinami ir perduodami tarpusavyje susijusiems registrams, informacinėms sistemoms ir kitiems naudotojams juridinių asmenų registravimo duomenys.

11. Šiuo metu įmonės registruojamos vadovaujantis dabar galiojančiu Lietuvos Respublikos įmonių rejestro įstatymu (Žin., 1990, Nr. [24-599](#)). Kiti Lietuvoje steigiami juridiniai asmenys registruojami ir duomenų bazės tvarkomos atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Dabartinė juridinių asmenų registravimo institucijų infrastruktūra aprėpia keletą ministerijų ir kitas valstybės bei savivaldybių institucijas, o registravimo procedūros išskaidytos, nesukurta viena registravimo sistema.

12. Svarbiausiosios problemos, susijusios su juridinių asmenų registravimu, yra šios:

12.1. juridinių asmenų registravimą ir veiklą reglamentuoja aibė skirtingų teisės aktų;

12.2. neoperatyviai teikiama daugumos juridinių asmenų registravimo informacija;

12.3. neparengta bendra juridinių asmenų klasifikacija;

12.4. tik iš dalies išspręsta registravimo dokumentų spausdinimo tiesiogiai iš centrinės duomenų bazės problema;

12.5. juridiniai asmenys registruojami skirtingose institucijose, naudojant nesuderintą technologiją;

12.6. nėra sąveikos su Europos verslo registru.

13. Kuriant Juridinių asmenų registrą, reikia vadovautis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis dėl juridinio asmens privalomo įregistravimo Juridinių asmenų registre, dokumentų tvarkymo ir kaupimo.

Gyventojų registravimas

14. Gyventojų registras buvo kuriamas Lietuvos Respublikos piliečių pasų duomenų pagrindu, o nuo 1992 metų – kaupiant civilinės būklės aktų duomenis. Dažnas registro tvarkymo įstaigos, registravimo, duomenų kaupimo, kitų reikalavimų keitimas, pasitaikantys pažeidimai neleido sukurti patikimos asmens duomenų tvarkymo sistemos. Dabartinėje registro funkcionavimo schemoje numatyta, kad duomenis registruoti pateikia civilinės būklės registravimo įstaigos, migracijos tarnyba, Informatikos ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, o jais naudojasi valstybės institucijos ir valstybės įmonės.

15. Priimtas Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 1999, Nr. [28-793](#)) ir šio registro nuostatai numato sukurti iš esmės naują Gyventojų registrą. Jį kuriant, reikia atsižvelgti į toliau pateikiamas pastabas ir pašalinti nurodytuosius trūkumus.

16. Svarbiausiosios spręstinos problemos yra šios:

16.1. civilinės metrikacijos skyriuose nesutvarkytas kompiuterinis duomenų įvedimas į Gyventojų registrą – centrinei registro tarnybai perduodami popieriuje surašyti dokumentai;

16.2. tik iš dalies sutvarkytas duomenų teikimas naudotojams.

Nekilnojamojo turto registravimas

17. Nekilnojamojo turto registras kartu su Nekilnojamojo turto kadastru ir Adresų registru aprėpia didžiausią Lietuvos turto dalį, o jame kaupiami duomenys naudojami daugelyje šalies gyvenimo sričių.

18. Nekilnojamojo turto registras yra vienas iš labiausiai išbaigtų registrų Lietuvoje su visa reikiama infrastruktūra. Sukurta registro centrinės duomenų bazės tvarkymo tarnyba, jos filialai bei gyventojų aptarnavimo biurai. Įmonė per metus atsako į daugiau kaip pusę milijono užklausų, pateikdama duomenis valstybės institucijoms, fiziniams ir juridiniams asmenims.

19. Kartu reikia nurodyti, kad būtina toliau tobulinti nekilnojamojo turto adresų formavimą, tvarkymą ir teikimą.

Adresų tvarkymas

20. Šiuo metu adresą sudarantys elementai kaupiami Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių registre. Duomenis registru teikia atitinkamo rajono, miesto savivaldybė, kurios teritorijoje yra gyvenamosios vietovės, jų gatvės.

21. Potencialūs Adresų registro naudotojai, registruodami savo objektus, privalo patys kiekviename registre ir informacinėje sistemoje formuoti objektų adresus. Toks adresų formavimas neužtikrina adresų vienovės ir atitikties skirtinguose informacijos šaltiniuose. Sukūrus Adresų registrą, bus sutvarkytas sisteminis įvairių adreso elementų jungimas į standartizuotus adreso įrašus, nustatančius tikslią adresuojamojo objekto buvimo vietą.

22. Šiuo metu Adresų registras kuriamas Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių registro, Nekilnojamojo turto kadastro ir registro pagrindu. Registre kaupiami visiškai suformuotų adresų duomenys.

23. Pagrindinės priežastys, dėl kurių dar nebaigtas kurti ir nepradėtas naudoti Adresų registras objektams tais pačiais pagrindais adresuoti, yra šios:

23.1. nepatvirtintos adresų formavimo taisyklės, nenustatyti adreso skaitmeninio ir tekstinio atvaizdavimo formatai;

23.2. nepatvirtinti Adresų registro nuostatai, neskiriama lėšų registru užbaigti kurti, jo funkcionavimui užtikrinti;

23.3. nenustatyta adresų teikimo tvarka ir atsiskaitymas;

23.4. šiuo metu sukaupti ir sutvarkyti adresų duomenys neapėmia visos Lietuvos Respublikos teritorijos.

Pavadinimo pakeitimai:

Nr. [1455](#), 2004-11-17, *Žin.*, 2004, Nr. 168-6181 (2004-11-20)

Transporto priemonių valstybės registrai

24. Transporto priemonių registravimo duomenys reikalingi daugeliui Lietuvos vidaus ir tarptautinio bendradarbiavimo uždavinių spręsti. Daugeliu atvejų transporto priemonių registravimo duomenys turi būti teikiami tarptautinėms sistemoms. Padėtis šioje srityje apskritai yra nepatenkinama. Tik Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registras bemaž atitinka jam keliamus reikalavimus ir padeda spręsti vienos iš transporto šakų uždavinius.

Šiuo metu kelių transporto priemonių duomenis kaupia valstybės įmonė „Regitra“. Susisiekimo ministerijai pavaldžios institucijos kaupia orlaivių, geležinkelio riedmenų ir konteinerių, jūrų ir vidaus vandenų laivų registravimo duomenis. Žemės ūkio ministerija atsakinga už savaeigės žemės ūkio technikos registravimo duomenų kaupimą.

25. Kompleksiškai problemą spręsti bandyta dar prieš trejus metus. Dabar ji sprendžiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 639 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 22 d. nutarimo Nr. 319 pakeitimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimo Nr. 1220 ir 2003 m. balandžio 18 d. nutarimo Nr. 487 pripažinimo netekusiais galios“ (*Žin.*, 2004, Nr. [86-3124](#)). Tačiau iki šiol yra daug neišspręstų problemų:

25.1. neparengti transporto priemonių valstybės registrų nuostatai;

- 25.2. neįdiegtas kompiuterinis transporto priemonių registravimas;
- 25.3. nėra sąveikos su kitais registrais;
- 25.4. duomenys naudotojams teikiami tik popieriuje surašius pažymas;
- 25.5. įteisintas tik Geležinkelio riedmenų ir konteinerių registras.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1455](#), 2004-11-17, Žin., 2004, Nr. 168-6181 (2004-11-20)

Bendra registrų būklė

26. Apibendrintai dabartinę valstybės registrų būklę galima apibūdinti taip:

26.1. valstybės registrų kūrimą ir funkcionavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymas (Žin., 1996, Nr. [86-2043](#)), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. lapkričio 29 d. nutarimas Nr. 1418 „Dėl valstybės registrų steigimo, projektavimo, reorganizavimo ir naudojimo“ (Žin., 1996, Nr. [118-2743](#)), 1997 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. 726 „Dėl valstybės registrų duomenų naudojimo ir Valstybės registrų sąrašo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. [66-1628](#)), 1997 m. rugsėjo 4 d. nutarimas Nr. 952 „Dėl duomenų apsaugos valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose“ (Žin., 1997, Nr. [83-2075](#));

26.2. patvirtinti 42 valstybės registrų (iš įstatymuose nustatytų 178) nuostatai, 33 registrams kaupiami registravimo duomenys, sukurtos ir užpildytos duomenų bazės:

Registrų būklė	Registrų skaičius
Istatymuose nustatyta sukurti	178
Veikia arba ministerijos numato sukurti	135
Patvirtinti nuostatai	42
Duomenys kaupiami kompiuteriuose	33
Kaupiami tik dokumentuose	2
Duomenys nekaupiami	7
Nuostatai nepatvirtinti	93
Duomenys kaupiami kompiuteriuose	52
Duomenys kaupiami tik dokumentuose	27
Duomenys nekaupiami	14
Kurti nenumatoma	43

26.3. veikia pagrindiniai valstybės registrai;

26.4. daugumoje veikiančių registrų registruojamiems objektams suteikiamas unikalūs identifikavimo kodas;

26.5. nuostatuose nustatyta registrų sąveika dažniausiai vykdoma registravimo metu sulyginant tarpusavyje susijusių registrų duomenis;

26.6. kai kuriuose svarbiuose registruose kaupiami objektų geografiniai duomenys. Šiuo metu atliekami mikroylgio grafinės duomenų bazės (GDB10LT) kūrimo darbai;

26.7. daugelio veikiančių registrų (60 procentų) informacija teikiama internete.

27. Išanalizavus veikiančius ir kuriamus registrus, nustatytos tokios pagrindinės problemos:

27.1. yra atvejų, kai kuriant registrus nesilaikoma reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatyme ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. lapkričio 29 d. nutarime Nr. 1418 (registrai kuriami nepatvirtinus jų nuostatų, nesilaikoma nustatytosios registrų steigimo, projektavimo tvarkos, nevykdoma registrų priėmimo eksploatuoti procedūra);

27.2. tinkamai neveikia labai svarbūs valstybės registrai: Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registras, Lietuvos Respublikos geležinkelio riedmenų ir konteinerių registras, Lietuvos Respublikos jūrų laivų registras, Lietuvos Respublikos vidaus vandens laivų registras, Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registras, Lietuvos Respublikos traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registras; Lietuvos Respublikos adresų registro centrinė duomenų bazė bus užpildyta iki 2007 m. sausio 1 dienos;

27.3. menka pagrindinių registrų ir su jais susijusių registrų sąveika, netaikoma tiesioginė prieiga susijusių registrų duomenims naudoti;

27.4. kaupdami objektų geografinius duomenis, kai kurie registrai (kadastrai) grafiškai dubliuoja vienas kitą, todėl neracionaliai naudojami išteklių, kartais to paties objekto ribos neatitinka kai kurių registrų (kadastrų) pateiktų duomenų, nes nesukurta bendra georeferencinė duomenų bazė, kuria būtų remiamasi kaupiant ir tvarkant registruose geografinius duomenis;

27.5. neefektyviai tvarkomos registrų informacinės infrastruktūros; valstybės registrai negrupuojami, tai leistų sisteminti ir tinkamai centralizuoti registrų kūrimą, tvarkymą ir vienoje vietoje sutelkti informaciją apie giminingus objektus; nekuriama registrų, priklausančių konkrečios ministerijos reguliavimo sričiai, jungtinė infrastruktūra;

27.6. netinkamai tvarkomas valstybės registrų sąrašas, nesukaupti duomenys, leidžiantys operatyviai informuoti apie visus įstatymuose nustatytus registrus, jų įteisinimo ir kūrimo eigą, funkcionavimą;

27.7. yra atvejų (nustatyti 43 tokie atvejai), kai ministerijos, kitos valstybės institucijos nenumato kurti registrų arba yra tos nuomonės, kad netikslinga kurti joms įstatymuose nurodytų kurti registrų, nesiima priemonių tokiems įstatymams patikslinti;

27.8. reikėtų tobulinti teisės aktus ir metodinius dokumentus, kurių reikia registrų sistemai sukurti, – reglamentuoti registrų sąveiką, duomenų teikimą, klasifikatorių kūrimą ir tvarkymą, atsiskaitymą už registrų informacijos teikimo paslaugas;

27.9. dažnai teisės aktuose neaiškiai apibrėžiamos sąvokos, susijusios su registrų steigimu ir funkcionavimu, ir tai trukdo rengti ir įgyvendinti kai kurių registrų kūrimą ir funkcionavimą reglamentuojančius teisės aktus, norminius dokumentus;

27.10. kaip pažymėjo kompanija „Computer Associates Business Assessment & Consulting“, 2000 metų viduryje atlikusi valstybės informacinių sistemų (ir keleto pagrindinių registrų) tyrimą, registrai tarpusavyje neintegruoti, netinkamai naudojami registrų duomenys, gautus duomenų rinkinius tenka konvertuoti, skirtingi automobilių, laivų, traktorių registrai, nėra galimybių pereiti iš vieno registro į kitą, registrų duomenys gana netikslūs.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1455](#), 2004-11-17, Žin., 2004, Nr. 168-6181 (2004-11-20)

28. Apie nedrausmingus registrų tvarkytojus byloja tas faktas, kad 52 registrai kaupia duomenis kompiuteriuose, neturėdami patvirtintų nuostatų.

29. Ministerijų nuomone, pasenusios įstatyminės nuostatos net dėl 43 registrų (sukurta nauja registro versija, sujungti keli registrai, pakeistas įstatymas), tai rodo, kad nėra tinkamo įstatymų, susijusių su registrų kūrimu, vykdymo kontrolės mechanizmo.

III. TIKSLAI

30. Konkretinant registrų sistemos kūrimo tikslus, vadovautasi nuostata, kad valstybės registrų integrali sistema turi tapti vientisa šalies nacionalinio turto registravimo ir apskaitos sistema, kuri sudarytų valstybinės šalies informacinės infrastruktūros pagrindą. Taip būtų sudarytos galimybės visose veiklos srityse efektyviai naudoti šiuolaikinių informacinių technologijų priemonėmis pagrįstus oficialios informacijos apie svarbiausiuosius šalies objektus šaltinius priimant sprendimus, garantuoti prieinamą ir patikimą viešąją informaciją.

31. Valstybė ir savivaldybės turi prisidėti prie šalies nacionalinio turto informacinių išteklių tvarkymo sistemos kūrimo, sudaryti sąlygas plėtoti valstybės registrus, skatinti šį procesą, siekti informaciją apie šalies nacionalinį turtą integruoti į šalies ir pasaulio informacinę infrastruktūrą, naudotis jos teikiamomis galimybėmis. Šiuo tikslu numatoma:

31.1. tobulinti su registrais susijusius galiojančius teisės aktus, prirėkus parengti naujus, užtikrinti jų vykdymo kontrolę ir taip sutvarkyti informacijos apie šalies nacionalinį turtą tvarkymo teisinį pagrindą. Bus nustatytos registrų tvarkytojų ir jų duomenų naudotojų teisės ir pareigos, kaip kaupti, saugoti ir naudoti registrų informaciją;

31.2. užtikrinti kaupiamos informacijos atitiktį esamai objektų būklei, jų tarpusavio ryšiams. Tam reikės numatyti objektų identifikavimo ir pirminio registravimo duomenų įrašymo vietas, duomenų ir jų pasikeitimų fiksavimo ir teikimo tvarką;

31.3. modernizuoti registrų tvarkymo infrastruktūrą. Tam reikės suderinti registrų kūrimą, funkcionavimą ir naudojimą – sukurti moderniomis informacinių technologijų priemonėmis pagrįstą

integralią valstybės registrų sistemą, kaupiančią, tvarkančią ir teikiančią svarbių šalies objektų registravimo duomenis;

31.4. skatinti informavimo verslą. Reikia sudaryti vienodas sąlygas valstybės institucijoms, nevalstybinėms struktūroms, verslininkams prisidėti prie registrų kūrimo ir tvarkymo, naudotis registrų duomenimis, skatinti visuomenės informavimo veiklą ir su registrais susijusių paslaugų teikimą.

IV. UŽDAVINIAI

Teisinio pagrindo sukūrimas

32. Siekiant sukurti informacijos apie šalies nacionalinį turtą tvarkymo teisinį pagrindą, reikia:

32.1. nustatyti bendruosius integralios registrų sistemos kūrimo ir funkcionavimo teisinio reguliavimo principus, susijusius su registrų kūrimo nustatymu įstatyme, duomenų kaupimu, sąveika, naudojimu. Tam reikia vadovautis šiais bendrais integralios registrų sistemos kūrimo ir funkcionavimo reikalavimais:

32.1.1. į registrų sistemą turi įeiti visi registrai, kuriems numatomas kompiuterinis registravimo duomenų tvarkymas;

32.1.2. išimtiniais atvejais, kai ministerija ar kita valstybės institucija registruoja negausius objektus, gali būti atsisakyta kompiuterinio duomenų tvarkymo;

32.1.3. registro tvarkymas suprantamas kaip įstatyme nustatyta pagrindinių veiksmų seka – tam tikrų objektų registravimas, duomenų apie juos kaupimas ir teikimas naudotojams;

32.1.4. pagrindinių valstybės registrų, užimančių išskirtinę vietą visoje šalies informacinėje infrastruktūroje, kūrimas nustatomas specialiuose registrų įstatymuose. Kitų registrų kūrimas nustatomas su tam tikrų objektų registravimu susijusios veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose, kuriuose registrų kūrimas apibūdinamas nuorodomis „kurti registrą“ arba „registruoti objektus“, įstatymuose, reglamentuojančiuose veiklos sritį;

32.1.5. prie pirmųjų priskiriami registrai (kadastrai), kuriuose pirmą kartą registruojami objektai, jiems suteikiamas unikalūs identifikavimo kodas ir suformuojami pagrindiniai registravimo duomenys, – Juridinių asmenų registras, Gyventojų registras, Nekilnojamojo ir kilnojamojo turto registras, kiti registrai, kuriuose pirmą kartą registruojami objektai;

32.1.6. prie antrinių priskiriami registrai, kuriuose registruojamos pirminiuose registruose užfiksuotų objektų (subjektų) veiklos licencijos, leidimai, specializacijos, veiklos ar disponavimo turtu apribojimai ir kiti duomenys. Visi šie registrai kuriami ir tvarkomi privalomai naudojant pirminiuose registruose suformuotus objektų identifikavimo kodus, kitus pirminio registravimo duomenis;

32.1.7. registrams taikomas centrinės duomenų bazės principas, kai nepriklausomai nuo objektų registravimo vietų skaičiaus ir teritorinio išsidėstymo visi registravimo duomenys kaupiami vienoje (centrinėje) duomenų bazėje. Nustatoma, kad registravimo dokumentai (jeigu jie numatomi) spausdinami ir duomenys teikiami naudotojams tik iš centrinės duomenų bazės. Pirminis duomenų surašymas, trynimasis ar keitimasis atliekamas vietinėse registravimo tarnybose, kurioms pavestos vykdyti objektų registravimo funkcijos;

32.1.8. nustatomos dvi sudėtinės funkcijos – registravimas ir kompiuterinis duomenų tvarkymas. Valstybės institucijų specialistai, įgalioti registruoti objektus, analizuoja registravimo dokumentus, formuoja registravimo duomenis ir priima sprendimą objektą registruoti (atsisakyti registruoti). Centrinę duomenų bazę administruoti, registro techninę ir programinę įrangą prižiūrėti ir duomenis teikti naudotojams gali valstybės institucija, valstybės arba privati įmonė. Registruose sukauptus duomenis teikti naudotojams gali visų nuosavybės formų įmonės, atitinkančios nustatytuosius reikalavimus, o centrinę duomenų bazę administruojanti institucija nepriklausomai nuo jos nuosavybės formos privalo suteikti joms šias galimybes;

32.1.9. registro nuostatuose numatoma, kokie registruojamų objektų (subjektų) duomenys bus kaupiami ir teikiami naudotojams užsienio kalbomis;

32.1.10. pradėjusi registrą eksploatuoti, registro tvarkymo įstaiga tampa atsakinga už registravimo duomenų išsamumą ir atnaujinimo operatyvumą;

32.2. nustatyti registro kūrimo ir funkcionavimo teisinio reguliavimo principus, apibūdinančius privalomas gyvavimo ciklo procedūras, projektinius ir norminius dokumentus. Tam

reikia vadovautis šiais registro nuoseklaus įteisinimo, steigimo, projektavimo ir funkcionavimo reikalavimais:

32.2.1. sprendžiant, ar būtina kompiuteriniu būdu tvarkyti registravimo duomenis, reikia siekti, kad rengiant įstatymo projektą būtų atsižvelgta į registruojamų objektų skaičių ir jų registravimo duomenų naudojimo ekonominę ir kitokią svarbą;

32.2.2. sprendimas steigti registrą ir tvirtinti jo nuostatus priimamas tik patvirtinus principinę registro funkcionavimo schemą ir numčius realius registro kūrimo ir funkcionavimo finansavimo šaltinius;

32.2.3. registras kuriamas griežtai laikantis jo gyvavimo ciklo etapų eilės tvarkos ir parengiant visus kiekvienam etapui nustatytus dokumentus. Svarbiausieji registro gyvavimo ciklo etapai yra jo kūrimo nustatymas įstatyme, steigimas, kūrimas (projektavimas), priėmimas eksploatuoti, funkcionavimas. Visų etapų turinį reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Valstybės kadastrų, klasifikatorių, registrų steigimo, projektavimo ir reorganizavimo tvarka;

32.2.4. steigimo etape rengiama pirminė registro funkcionavimo schema, išsamiai aptariama registro nuostatų projekte, nustatomos būsimos registro sukūrimo ir eksploatavimo išlaidos, finansavimo šaltiniai;

32.2.5. kuriant registrą, turi būti išnagrinėtos ir įgyvendinamos nuostatos, priimtose registro steigimo etape, tvirtinant registro funkcionavimo schemą ir registro nuostatus. Registro projekte paprastai išskiriamos keturios pagrindinės dalys, kuriose nustatoma: registravimo sistema, duomenų kaupimo, saugojimo, apsaugos sistema, sąveika su išoriniais informacijos šaltiniais ir duomenų teikimo (distribucijos) sistema.

Registravimo sistema turi apimti vietinių registravimo tarnybų technines ir programines priemones ir su jų naudojimu susijusius dokumentus, reglamentuojančius pirminį duomenų suformavimą ar pakeitimą kompiuterinėje formoje, kontrolę ir įrašymą į centrinę duomenų bazę.

Duomenų kaupimo, saugojimo, apsaugos sistema turi apimti centrinės registro tarnybos ir centrinės duomenų bazės technines, programines priemones ir su jų naudojimu susijusius dokumentus, kurių reikia vietinių registravimo tarnybų suformuotiems registravimo duomenims ir jų formavimo protokolams kaupti, saugoti, archyvuoti ir atkurti, priėjimo prie centrinės duomenų bazės teisei suteikti, priėjimui organizuoti ir kontroliuoti.

Turi būti sukurtos sąveikos su išoriniais informacijos šaltiniais procedūros ir su jomis susiję metodiniai dokumentai, kurių reikia duomenims iš kitų registrų gauti ir registro duomenims teikti susijusiems registrams ir informacinėms sistemoms, tvarkančioms tų pačių objektų duomenis.

Kuriant duomenų teikimo (distribucijos) sistemą, turi būti sukurtos tam tikros procedūros ir su jomis susiję metodiniai dokumentai, kurių reikia naudotojams ir jų užklausoms registruoti, klausimui dėl jų teisių gauti registro informaciją spręsti, informacijai tarpusavio susitarimu nustatytais būdais teikti, informacijos teikimo paslaugų kompiuteriniam žurnalui pildyti, paslaugoms ir atsiskaitymui apskaityti;

32.2.6. registras turi būti baigtas kurti surengus jo bandomąją eksploataciją ir priėmus eksploatuoti sukurtas priemones;

32.3. nustatyti registruose sukauptų duomenų ilgalaikio saugojimo elektroninių kopijų formavimą, saugojimą, naudojimą.

Informacijos atitiktis esamų objektų būklei, jų ryšiams

33. Siekiant užtikrinti kaupiamos informacijos atitiktį esamai objektų būklei, jų tarpusavio ryšiams, reikia:

33.1. užtikrinti su registruojamais objektais susijusių surašytų popieriuje dokumentų arba jų kompiuterinių atitikmenų turinio ir registrų duomenų bazėse saugomų duomenų vienodumą. Šiuo tikslu reikia vadovautis šiais registruoti pateikiamiems dokumentams ir registro duomenų formavimui taikomais reikalavimais:

33.1.1. duomenys į registrą įrašomi tik iš nustatytų konkrečiam registrui dokumentų. Anksčiau įrašyti duomenys turi būti pildomi, keičiami, ištrinami nustatytųjų dokumentų pagrindu;

33.1.2. techninėmis ir programinėmis priemonėmis nustatytos pirminio dokumento klaidos duomenų bazėje gali būti taisomos tik po to, kai pataisomas pirminis dokumentas;

33.1.3. registravimo pažymėjimai, įvairios pažymos, kiti objekto registravimą patvirtinantys dokumentai turi būti formuojami ir spausdinami tik registro centrinėje duomenų bazėje sukauptų duomenų pagrindu;

33.1.4. registravimo duomenys, registravimo pažymėjimai, kita apibendrinta informacija turi atitikti dokumente nurodytų objektų būklę, užfiksuotą registre ataskaitinio dokumento formavimo momentu;

33.2. nustatant, kuriuos registrus tikslinga kompiuterizuoti ir jungti prie integralios valstybės registrų sistemos, taip pat apibūdinant juose kaupiamus duomenis, vadovautis šiais registrų analizės ir sisteminimo reikalavimais:

33.2.1. atsižvelgti į registravimo duomenų tvarkymo operatyvumo reikalavimus, duomenų naudojimo mastą, kompiuterinio tvarkymo būtinumą;

33.2.2. nustatyti ir kiekvieno registro nuostatuose aprašyti registro centrinėje duomenų bazėje kaupiamų duomenų rinkinį, kurį sudaro unikalus objekto identifikavimo kodas, objekto registravimo pagrindiniai rodikliai, papildomi objektą apibūdinantys rodikliai ir kitų registrų objektų registravimo duomenys, kaupiami šiame registre.

Kiekvienam registre registruojamam objektui reikia suteikti identifikavimo kodą. Šis kodas privalo būti unikalus ir nekeičiamas visą objekto gyvavimo ciklą visiems tos kategorijos objektams ir naudojamas objektui identifikuoti tiek šį kodą suformavusiame registre, tiek visuose kituose registruose ir informacinėse sistemose, kuriuose tvarkomi to paties objekto duomenys.

Kiekvienam registrui reikia nustatyti objekto registravimo rodiklius, kurie išsamiai apibūdintų ir fiksuotų svarbiausiuosius objekto parametrus.

Papildomas objekto aprašymo rodiklių rinkinys formuojamas registruojamam objektui smulkiau apibūdinti. Šio apibūdinimo dažniausiai reikia su tuo registru tiesiogiai susijusiai veiklos sričiai. Nurodomas ir objekto registravimo laikas bei aplinkybės.

Kai registruojamam objektui papildomai apibūdinti reikia kito objekto duomenų, turi būti nustatyta, iš kurio registro ir kokių duomenų reikia. Duomenų gavimo iš kito registro ar prieigos prie jų būdai nustatomi kiekvienam registrui individualiai;

33.3. nustatyti registruojamų objektų klasifikavimo, klasifikatorių formavimo ir taikymo registruose tvarką. Nacionalinių ir lokaliai formuojamų klasifikatorių taikymas registruose ir informacinėse sistemose nustatomas vadovaujant šiais klasifikatorių formavimo ir naudojimo reikalavimais:

33.3.1. kiekviename registre reikia nustatyti jame registruojamų objektų klasifikavimo požymių rinkinį ir spręsti klausimą dėl atitinkamų šiam registrui skirtų klasifikatorių pritaikymo ar sukūrimo;

33.3.2. kiekvienas registre naudojamas klasifikatorius turi būti susietas su atitinkama registro duomenų bazės pozicija, kurioje turi būti pateikta viena konkretaus klasifikatoriaus reikšmė. Taip pat nustatoma, ar visais atvejais būtina pateikti tokią reikšmę;

33.3.3. kai registre numatoma naudoti iki tol Lietuvoje nenaudotą tarptautinį klasifikatorių, registro tvarkytojas kartu su vadovujančiąja registro tvarkymo įstaiga privalo atlikti visus su tokio klasifikatoriaus pritaikymu susijusius darbus (klasifikatorių išversti į lietuvių kalbą, pritaikyti Lietuvoje, įteisinti, įsipareigoti atlikti visus būsimus pakeitimus, organizuoti jo teikimą kitiems naudotojams);

33.3.4. reikia nustatyti, kad vadovujančioji registro tvarkymo įstaiga atsako už naujos registruojamų objektų klasifikacijos nustatymą ir kitose sistemose naudojamų klasifikatorių pritaikymą;

33.3.5. jeigu objektams klasifikuoti naudojamas kitoje institucijoje tvarkomas nacionalinis ar Lietuvoje įteisintas tarptautinis klasifikatorius, su vadovujančiąja registro tvarkymo įstaiga turi būti suderintas jo gavimas ir atnaujinimas;

33.3.6. reikia nustatyti, kad kiekvienas registro tvarkytojo parengtas ar kitaip pritaikytas ir nustatytą tvarka įteisintas klasifikatorius tampa neatskirama jo tvarkomo registro duomenų dalimi, todėl yra privalomas visiems kitiems registrams ir informacinėms sistemoms, kuriems perduodami registro duomenys;

33.4. sisteminant registruojamų objektų geografinius duomenis, nustatyti, koku būdu registruose kaupiami geografiniai duomenys, kokia Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir savivaldybių institucijų kompetencija, susijusi su geografinių duomenų kaupimu registruose, kaip formuojamas

georeferencinis pagrindas, kaip geografiniai duomenys teikiami kitoms sistemoms, susijusioms su šių duomenų tvarkymu. Geografinių duomenų kaupimas ir tvarkymas registruose turi būti organizuoti vadovaujantis šiais geografinių duomenų formavimo ir naudojimo reikalavimais:

33.4.1. visi geografinių duomenų tvarkymo darbai turi būti skirti vientisos georeferencinės duomenų bazės (georeferencinio pagrindo) geografiškai orientuotoms duomenų bazėms sukurti;

33.4.2. įstatymų ir kitų teisės aktų turi būti nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir savivaldybių institucijų kompetencija geografinių duomenų kaupimo registruose (kadastruose) srityje, kad būtų išvengta darbų kartojimosi ir nereikalingų diskusijų, kuriuos duomenis reikia pripažinti pagrindu;

33.4.3. Europos Sąjungos reikalavimams įgyvendinti būtina paskirti instituciją, atsakingą už Lietuvos Respublikos žemėlapių georeferencinės duomenų bazės sukūrimą ir joje sukauptų duomenų naudojimo koordinavimą;

33.4.4. objektų, turinčių geografinio taško, linijos ar uždara kreive apriboto ploto formą, geografinius duomenis turi formuoti, kaupti ir teikti atitinkami kadastrai (registrai);

33.4.5. kiekvienai objektų klasei turi būti sukurtas geografinių duomenų sluoksnis, adekvačiai atspindintis tų objektų geografinę padėtį;

33.4.6. geografinius duomenis reikia kaupti tuose registruose, kurių objektams nurodoma geografinė padėtis;

33.5. parengti valstybės registrų integralios sistemos modelį, apibendrinant visus galimus įstatymuose nustatytų registrų sąveikos atvejus. Tam reikia vadovautis šiais registrų klasifikavimo ir jungimo į integralią sistemą reikalavimais:

33.5.1. nustatomas kiekvienos objektų klasės registras (pirminis registras), kuriame šie objektai pirmą kartą registruojami, objektams suteikiamas identifikavimo kodas, formuojami svarbiausieji registravimo duomenys;

33.5.2. kai registruojant vienos kategorijos objektus reikia nurodyti kitos kategorijos objektų duomenis, turi būti įgyvendinama pirminių registrų sąveika. Tokia procedūra pirmiausiai turi būti taikoma tada, kai registruojant įvairių kategorijų turtą būtina nurodyti šio turto savininko, buveinės rekvizitus;

33.5.3. papildomai kituose antriniuose registruose registruojant pirminiame registre registruotų objektų licencijas, leidimus, specifinę veiklą, kitas panašias teises, naudojami be teisės keisti pirminiame registre suteiktas kodas ir reikiami registravimo duomenys. Papildomas antrinio registravimo identifikavimo kodas ir su tuo susiję duomenys kaupiami registro nuostatų nustatyta tvarka;

33.5.4. pirminio registro duomenys, teikiami kitam registru, turi aprėpti ne tik paties objekto, bet ir su juo susijusių kitų pirminių registrų duomenis. Pavyzdžiui, teikiant nekilnojamojo turto registravimo duomenis turi būti pateikti ir turto savininko duomenys arba perduotas nuorodos raktas, užtikrinantis tiesioginę prieigą prie šių duomenų;

33.5.5. registrų sąveika turi būti grindžiama objektų identifikavimo kodo naudojimu, kai duomenys teikiami tiesiogiai arba sudaromos tiesioginės prieigos pagal nurodytą objekto identifikavimo kodą sąlygos;

33.5.6. dauguma registrų (ypač pagrindinių) turėtų būti integruojami geografinių informacinių sistemų (GIS) principais 1994 metų Lietuvos koordinacinių sistemoje;

33.6. išskirti svarbiausiuosius registrus, kurių funkcionavimo kokybė lemia visų valstybės registrų ir valstybės informacinių sistemų duomenų kokybę ir kurie sudaro visos šalies informacinės infrastruktūros pagrindą. Tam reikia vadovautis šiais registrų funkcionavimo, juose sukauptų duomenų naudojimo reikalavimais:

33.6.1. svarbiausieji registrai turi registruoti juridinius ir fizinius asmenis bei nekilnojamąjį turtą kartu su jų adresais, kaupti ir teikti duomenis visiems registrams, valstybės informacinėms sistemoms, verslininkams, visuomenei;

33.6.2. svarbiausieji registrai turi sudaryti logiškai susietą visumą registracijos duomenų, tinkamų naudoti visoje šalies informacinėje infrastruktūroje;

33.6.3. įstatymų nustatyta tvarka registruotas nekilnojamasis turtas turi būti užregistruotas Nekilnojamojo turto registre. Kartu turi būti suformuoti, o prireikus atnaujinti atskirų nekilnojamojo turto elementų adresai, išreiškiami atributais bei geografiniais duomenimis;

33.6.4. nustatytų kategorijų nekilnojamojo turto objektų adresai turi būti suformuoti iš teritorijos administracinių vienetų, gatvių kodų ir pavadinimų, objektų ir jų dalių nustatytųjų numerių, kiekvienai adreso elementų kombinacijai suteikiant unikalų identifikavimo numerį, nekintamą keičiantis pavieniams adreso elementams. Taip pat turi būti išsaugota kiekvieno adreso kitimo istorija ir sudaryta galimybė nustatyti objekto buvimo vietą pagal bet kurios datos adresą;

33.6.5. tiesioginį ryšį su Adresų registru privalo nustatyti Juridinių asmenų registras ir Gyventojų registras. Visi kiti registrai ir informacinės sistemos adresus dažniausiai turi gauti kartu su kitais juridinių ir fizinių asmenų duomenimis iš atitinkamų registru;

33.6.6. tiesioginis priėjimas prie Adresų registro numatomas tik tais atvejais, kai tvarkomi duomenys nesusiję nei su juridiniais, nei su fiziniais asmenimis;

33.6.7. registrai, susiję su vienu ar keliais svarbiausiais registrais, turi nustatyti tiesioginį ryšį su reikiamais registrais;

33.7. parengti valstybės registru grupavimo principus, leidžiančius sisteminti ir reikiamai centralizuoti registru kūrimą ir tvarkymą, vienoje vietoje sutelkti informaciją apie giminingus objektus. Tam reikia vadovautis šiais registru klasifikavimo ir įtraukimo į konkrečią grupę reikalavimais:

33.7.1. sugrupuoti registrus pagal registruojamų objektu giminingumą;

33.7.2. siekiant tobulinti registru valdymą, centralizuoti tvarkymo infrastruktūrą, gerinti tam tikrų veiklos sričių specialistu informavimą, registrai turi būti sugrupuoti pagal svarbiausias veiklos sritis, kuriu reguliavimas priskirtas atitinkamoms ministerijoms ar kitoms valstybės institucijoms;

33.7.3. rengiant konkrečius registru sistemavimo ir integravimo, registru infrastruktūros kūrimo planus, turi būti vadovujamasi abiem registru grupavimo principais – pagal objektu giminingumą ir jų priklausomybę konkrečiai veiklos sričiai;

33.8. pasiūlyti valstybės registru kūrimo prioritetu sistemą, leidžiančią tinkamai nustatyti registru sistemos plėtros darbu eilę, kuo labiau sumažinti bendrąsias registru kūrimo ir funkcionavimo sąnaudas. Tam reikia vadovautis šiais registru prioritetu nustatymo reikalavimais:

33.8.1. pirmenybė turi būti suteikta svarbiausiems registrams, sudarantiems registru sistemos branduolį. Išskirtinio dėmesio reikalingi Juridinių asmenų registras ir Gyventojų registras, nes juose sukaupti duomenys – daugumos kitu registru ir valstybės informaciniu sistemų pagrindas;

33.8.2. pirmenybė turi būti suteikta ir vadinamiesiems apribojimu registrams (Hipotekos registras, Turto arešto aktu registras, Paieškomo turto ir asmenų registras, Teritoriju planavimo registras ir Saugomu teritoriju registras), kuriu duomenys daro įtaką daugelio kitu kategoriju objektu registravimui, valstybės ir komerciniu sistemų funkcionavimui, padeda vykdyti daugeliu valstybės nustatytu kontrolės funkciju;

33.8.3. valstybės mastu turi būti rūpinamasi didelės socialinės svarbos registru (vaistu, laisvu darbo vietu, išsilavinimo pažymėjimu, atestatu, diplomu ir kitu) kūrimu;

33.8.4. registru, nepriskirtu prie pirmuju triju kategoriju, prioritetus nustato atsakingi tvarkytojai. Tuo tikslu ministerija, kita valstybės institucija nustato jos reguliavimo srities registru kūrimo eilės tvarką;

33.8.5. pirminių registru pagrindu gali būti kuriami specifinės paskirties antriniai registrai (švietimo ir studiju instituciju, biblioteku ir panašus), papildant juos gyventojams ir darbdaviams reikalinga išsamia informacija ir teikiant ją naudotojams. Socialinės paskirties antriniai registrai yra vieši ir nemokamai pateikiami internete.

Registru infrastruktūros plėtra

34. Siekiant modernizuoti registru tvarkymo infrastruktūrą, reikia:

34.1. sukurti valstybės registru sąrašo tvarkymo infrastruktūrą, leidžiančią operatyviai kaupti duomenis apie visus įstatymuose nustatytus registrus, jų įteisinimo, kūrimo eigą ir funkcionavimą, teikti informaciją apie registrus valstybės institucijoms, kitiems naudotojams. Tam reikia vadovautis šiais duomenų apie registrus kaupimo ir teikimo reikalavimais:

34.1.1. registru sąrašo tvarkytojas turi vykdyti pirminį visų registru registravimą ir organizuoti duomenų apie registro būklės pasikeitimus gavimą iš atskirų registru tvarkytoju, žiūrėti, kad duomenys būtų išsamūs, greitai pateikiami ir atnaujinami;

34.1.2. turi būti užtikrinta prieiga prie registru sąrašo duomenų internete, nekuriant papildomu priemoniu;

34.1.3. siekiant periodiškai ir operatyviai valstybės institucijas informuoti apie registrų sistemos būklę, plėtrą, turi būti sukurta ataskaitų apie registrus sudarymo ir teikimo sistema;

34.2. nustatyti apibendrintą valstybės registrų funkcionavimo infrastruktūrą, aprėpiančią visas registravimo duomenų kaupimo, tvarkymo ir teikimo funkcijas. Reikia vadovautis šiais registrų infrastruktūrai keliamais apibendrintais reikalavimais:

34.2.1. apibūdinant registro infrastruktūrą, turi būti nustatyta, kokia tarnyba ar specialistas administruoja registro centrinę duomenų bazę, registruoja objektus, formuoja registravimo duomenis, organizuoja sąveiką su kitais registrais, teikia duomenis informacinėms sistemoms, kitiems naudotojams;

34.2.2. atsižvelgiant į konkretaus valstybės registro specifiką, turi būti sukurta infrastruktūra, galinti vykdyti centrinės tarnybos, vietinių tarnybų ir duomenų teikimo (distribucijos) tarnybos funkcijas. Šios tarnybos turi:

34.2.2.1. centrinė tarnyba – administruoti centrinę duomenų bazę, organizuoti sąveiką su išoriniais registrais ir kitų registrų duomenis tvarkančiomis institucijomis, tvarkyti registravimo apribojimų (jeigu jų numatyta) gavimą ir pateikimą registravimo institucijoms;

34.2.2.2. vietinės tarnybos – tikrinti registruoti pateiktus dokumentus, formuoti kompiuteryje ir keisti registravimo duomenis, atlikti duomenų techninę ir loginę kontrolę, priimti sprendimą dėl registravimo ir (jeigu tai numatyta) spausdinti registravimo pažymėjimą;

34.2.2.3. duomenų teikimo (distribucijos) tarnyba – vykdyti visas su registro duomenų naudotojų aptarnavimu susijusias funkcijas – registruoti naudotojus, priimti užklausas, į jas atsakyti, vykdyti naudotojų aptarnavimo apskaitą;

34.2.3. pirminis registravimo duomenų surašymas į kompiuterį turi būti vykdomas tiesiogiai tose institucijose, kuriose priimami ir tikrinami registravimo dokumentai; reikia kiek įmanoma vengti popierinių registravimo anketų pildymo ir persiuntimo į centrinę registro tarnybą. Tokio registravimo galima imtis tik išimtiniais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių neįmanoma arba netikslinga vietose duomenis formuoti kompiuterinio registravimo būdu;

34.3. atsižvelgiant į registrų dviejų pagrindinių tarpusavyje susijusių funkcijų (registravimo ir duomenų tvarkymo) svarbą ir tvarkomų duomenų apimtį, nustatyti atsakingas tarnybas. Tam reikia vadovautis šiais pagrindiniais registrų infrastruktūrai keliamais reikalavimais:

34.3.1. kiekvieno registro atveju reikia apsispręsti, ar atskirti objektų registravimo ir duomenų tvarkymo funkcijas;

34.3.2. centrinėje registro tarnyboje turi būti numatyta, kas administruos centrinę duomenų bazę, administruos sąveiką su išoriniais registrais ir duomenų teikimą;

34.3.3. objektams registruoti turi būti įsteigtos vietinės registravimo tarnybos arba registravimo funkcijos priskirtos jau veikiančioms institucijoms, kurių funkcijos yra tiesiogiai susijusios su tam tikros kategorijos objektų registravimu;

34.3.4. registravimo dokumentų kontrolę ir registravimo duomenų pirminį surašymą į kompiuterius turi vykdyti vietinių registravimo tarnybų specialistai;

34.3.5. administruoti centrinę duomenų bazę, vykdyti kitas centrinei registro tarnybai priskirtas funkcijas tikslinga pavesti specializuotai informatikos įmonei, galinčiai atlikti kompiuterinį duomenų tvarkymą, nesusijusį su sprendimų dėl registravimo priėmimu;

34.4. nustatyti registrų, priklausančių konkrečios ministerijos reguliavimo sričiai, jungtinės infrastruktūros kūrimo tvarką. Tam reikia vadovautis šiais jungtinei registrų infrastruktūrai keliamais reikalavimais:

34.4.1. siekti, kad visų ministerijos reguliavimo sričiai priskiriamų registrų (išskyrus svarbiausiuosius) centrinės duomenų bazės būtų tvarkomos vienoje ministerijos įsteigtoje ar paskirtoje jungtinėje tarnyboje;

34.4.2. objektų registravimo funkcijos turi būti vykdomos vietinėse tarnybose, tiesiogiai susijusiose su registruojamų objektų reguliavimu;

34.4.3. jungtinei tarnybai turi būti priskirtos visos išorinės sąveikos funkcijos – kitų registrų duomenų, kurių reikia registruojamiems objektams apibūdinti papildomai, taip pat duomenų, nustatančių registravimo apribojimus, gavimas ir perdavimas vietinėms registravimo tarnyboms;

34.4.4. jungtinė tarnyba turi organizuoti tvarkomų registrų duomenų perdavimą kitiems registrams, informacinėms sistemoms, aptarnauti kitus naudotojus;

34.4.5. nustatyti, kad visos institucijos, registruojančios tam tikros kategorijos objektus, duomenis, kurių reikia jų veiklai, gauna tiesiogiai iš atitinkamo registro centrinės duomenų bazės;

34.4.6. papildomi duomenys, kurių reikia konkrečios institucijos veiklai, turi būti formuojami atskirai nuo registravimo procedūrų, prirėikus naudojant registro centrinėje duomenų bazėje sukauptus registravimo duomenis;

34.4.7. registrų duomenų bazių archyvavimo, atkūrimo, kitas apsaugos priemonės turi įgyvendinti jungtinė tarnyba.

Informatikos verslo skatinimas

35. Siekiant skatinti informavimo verslą, reikia:

35.1. parengti ir įgyvendinti valstybės registrų kūrimo ir eksploatavimo darbų pasidalijimo tarp valstybės institucijų ir verslo struktūrų principus. Tam reikia vadovautis šiais tam tikrų darbų vykdytojų atrankos reikalavimais:

35.1.1. valstybės institucijos turi vykdyti kuriamų registrų užsakovo funkcijas. Ar prisidėti prie kitų darbų, susijusių su registro techniniu projektavimu, programavimu, dokumentų rengimu, sprendžiama individualiai. Vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga sprendžia, ar šiuos darbus vykdo jos paskirta institucija (padalinys), ar konkursą laimėjusi įmonė;

35.1.2. institucijos, kurioms priskirta tam tikros kategorijos objektų registravimo funkcija, savo veikloje daugiausia dėmesio turi skirti registravimo dokumentų ekspertizei, pirminiam registravimo duomenų surašymui į kompiuterį, registravimo fakto patvirtinimui (ar atmetimui) ir registravimo dokumento spausdinimui (jeigu tai numatyta konkrečiame registre);

35.1.3. registro duomenų bazę tvarko valstybės institucijos specializuotas padalinys ar nustatyta tvarka paskirta įmonė, kita institucija. Jeigu tai tikslinga, duomenų bazių tvarkytojas gali būti parinktas konkurso būdu;

35.2. visiems registro duomenų naudotojams turi būti sudarytos vienodos prieigos prie valstybės registrų duomenų sąlygos. Tam reikia vadovautis šiais registrų duomenų teikimo ir naudojimo reikalavimais:

35.2.1. visų registrų duomenys turi būti vieši, išskyrus įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus atvejus;

35.2.2. kiekviename registre turi būti sukurtos pagrindinių registro duomenų teikimo naudotojams priemonės;

35.2.3. reikia sudaryti vienodas sąlygas gauti duomenis iš registrų valstybės institucijoms, Lietuvoje registruotiems verslininkams ir gyventojams, šiuo tikslu nustatyti apmokėjimą tik už faktines paslaugas;

35.2.4. siekti, kad periodišką duomenų teikimas būtų įteisinamas sutartimis, kuriose nurodomos visos duomenų teikimo sąlygos, šalių teisės ir pareigos. Vienkartinių paklausimų atvejais informacijos naudotoją derėtų identifikuoti paprastesniais būdais;

35.2.5. skatinti informacijos teikimo naudotojams (distribucijos) verslą, sudaryti sąlygas gauti duomenis iš oficialios informacijos šaltinių ir atsakyti į integruotas naudotojų užklausas.

V. PRIORITETAJ

Kompetencija

36. Būtina:

36.1. pasiekti, kad kiekvienas valstybės institucijos specialistas, registruojantis svarbius šalies objektus, įgytų reikiamų teisinių ir su informacinėmis technologijomis susijusių žinių, kuriomis vadovaudamasis galėtų priimti sprendimus dėl registravimo ir kaupti duomenis kompiuteriuose;

36.2. suteikti valstybės institucijų specialistams galimybę naudotis moderniomis informacinėmis technologijomis prieigai prie valstybės registrų duomenų;

36.3. sukurti atvirus visuomenei prieigos prie valstybės registrų duomenų taškus, kad fiziniai ir juridiniai asmenys galėtų gauti reikiamą informaciją ir naudotis ja savo veikloje;

36.4. plėtoti darbus, ugdančius valstybės institucijų specialistų gebėjimą naudotis registrų duomenimis.

Viešasis administravimas

37. Būtina:

37.1. suderinti registrų kūrimo, funkcionavimo, sąveikos ir duomenų naudojimo teisinę bazę – tobulinti įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius registrų kūrimą ir integravimą, registrų duomenų formavimą ir tvarkymą;

37.2. sukurti integralią valstybės registrų sistemą, skirtą įstatymuose nustatytiems objektams registruoti, apskaityti, registravimo duomenims teikti;

37.3. sukurti modernių informacinių technologijų naudojimui pagrįstas priemones, padedančias Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms pasinaudoti registrais vykdant joms skirtas funkcijas, įrengus svarbiausiųjų valstybės funkcijų vykdymo duomenų tvarkymo informacines sistemas;

37.4. nustatyti kvalifikacinius reikalavimus valstybės registrų duomenų bazių projektuotojams ir tvarkytojams, juos taikyti viešųjų pirkimų konkursų reikalavimuose.

38. Prioritetai išdėstomi šiais etapais:

38.1. 2002–2004 metai – tobulinti su registrais susijusius galiojančius teisės aktus, prirėikus parengti naujus, užtikrinti jų vykdymo kontrolę ir taip sutvarkyti informacijos apie šalies nacionalinį turtą tvarkymo teisinį pagrindą (pirmasis tikslas);

38.2. 2003–2004 metai – užtikrinti kaupiamos informacijos atitiktį esamų objektų būklei, jų tarpusavio ryšiams (antrasis tikslas);

38.3. 2003–2004 metai – modernizuoti registrų tvarkymo infrastruktūrą (trečiasis tikslas);

38.4. 2004–2005 metai – skatinti informavimo verslą (ketvirtasis tikslas).

VI. REZULTATAI

39. Tikimasi, kad įgyvendinus nurodytuosius tikslus:

39.1. bus sukurta valstybės registrų integrali sistema, registruojanti ir apskaitanti šalies nacionalinio turto svarbiausiuosius objektus ir informacinėmis priemonėmis adekvačiai atspindinti svarbiausiųjų šalies objektų būklę, dinamiką ir objektų tarpusavio ryšius;

39.2. bus sudarytos sąlygos kiekvienam valstybės tarnautojui, verslininkui, gyventojui gauti informaciją apie jį dominančius objektus, jų dinamiką, sąsajas su kitais objektais įstatymų, kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

39.3. bus sudarytos sąlygos registruose sukauptus duomenis plačiai naudoti valstybės informacinėse sistemose ir taip užtikrinti įvairių oficialios informacijos šaltinių darną, leidžiančią gauti išsamią informaciją apie kiekvieną objektą;

39.4. pagerės gyventojų aptarnavimo sąlygos dėl registrų pagrindu teikiamų viešųjų paslaugų, pagrįstų informacinėmis technologijomis, plėtos;

39.5. valstybės ir savivaldybių institucijų tarnautojai galės veiksmingiau, racionaliau ir lanksčiau spręsti valstybės valdymo, jos išteklių naudojimo klausimus;

39.6. bus sukurtas registrų sąrašas (Registrų registras) ir taip užtikrintas visuotinis priėjimas prie registrų metaduomenų;

39.7. registrų sąveika bus efektyvesnė, sumažės registravimo duomenų tvarkymo sąnaudos, bus išvengta daugkartinio tų pačių duomenų surašymo į kompiuterius;

39.8. informatikos įmonės galės aktyviai prisidėti prie registrų kūrimo ir funkcionavimo, plėtoti registrų duomenimis grindžiamą verslą sparčios globalizacijos ir specializacijos sąlygomis;

39.9. tinkamai sutvarkyti svarbiausiųjų šalies objektų registravimo duomenys leis įmonėms ir valstybės institucijoms lengviau tapti pasaulio, Europos Sąjungos programų ir projektų, susijusių su registrų kūrimu ir naudojimui, dalyvėmis, būti aktyviomis tų programų vykdytojomis;

39.10. tinkamas ir profesionalus vadovavimas registro tvarkymo įmonėms ar įstaigoms užtikrins optimalų šių institucijų tvarkomų registrų funkcionavimą, bus atsižvelgta į moderniausias techninius ir technologinius projektus, visa tai leis sparčiau sukurti integruotą valstybės registrų sistemą;

39.11. pagrindiniai valstybės registrai bus integruoti geografinių informacinių sistemų (GIS) pagrindu.

VII. VALDYMAS

40. Siekiant užtikrinti valstybės registrų integralios sistemos plėtros ir funkcionavimo valdymą, turi būti nustatytos svarbiausios šios veiklos funkcijos ir paskirti atsakingi vykdytojai. Bendroje valdymo schemoje turi būti suderinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, kitų ministerijų ir valstybės institucijų, susijusių su registrų kūrimu ir funkcionavimu, veikla.

41. Teisingumo ministerijai turėtų būti pavesta derinti registrų kūrimą nustatančius įstatymus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus:

41.1. derinti įstatymų ir kitų teisės aktų projektų formuluotes, nustatančias objektų registravimo būtinumą ir registro kūrimą, ir siekti, kad būtų tiksliai apibrėžti registro objektai, suformuluotos svarbiausios funkcionavimo nuostatos, nurodytas privalomas kompiuterinis duomenų tvarkymas;

41.2. išanalizuoti galiojančius registrų kūrimą nustatančius įstatymus ir siekiant tikslesnių formuluočių rengti jų patikslinimų projektus;

41.3. rengti kartu su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijomis naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymo projektą.

42. Vidaus reikalų ministerijai turėtų būti pavesta formuoti registrų techninę bazę, programines ir registrų sąveikos technines priemones ir jas vykdyti.

43. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija, kuriai turėtų būti pavesta koordinuoti valstybės registrų integralios sistemos kūrimą ir funkcionavimą:

43.1. atlieka registrų teisinės bazės analizę ir remdamasi ja rengia įstatymuose nustatytų registrų jungimo į sistemą modelį, derina jį su ministerijomis ir teikia tvirtinti kaip valstybės registrų integralios sistemos modelį, privalomą visiems atsakingiems registrų tvarkytojams; papildo ar tikslina modelį kiekvieną kartą priėmus (pakeitus) įstatymą, nustatantį naujo registro kūrimą, funkcionuojančio likvidavimą ar kitokį registrų reorganizavimą, kai reikia tikslinti modelį;

43.2. teikia pasiūlymus dėl naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymo, rengia registrų sistemos norminių dokumentų projektus;

43.3. koordinuoja ministerijoms pavestų registrų sąveikos schemų kūrimo ir plėtros programų rengimą, kad jos atitiktų bendrąsias registrų sistemos modelio nuostatas;

43.4. koordinuoja registrų steigimo paraiškų, nuostatų, techninių užduočių (specifikacijų), projektų rengimą, registrų infrastruktūros plėtrą;

43.5. registruoja kuriamų registrų projektų technines užduotis (specifikacijas), valstybės registrus, vykdo valstybės registrų steigimo, projektavimo ir funkcionavimo monitoringą;

43.6. konsultuoja atsakingus registrų tvarkytojus ir projektuotojus registrų bendraisiais klausimais.

44. Ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms, valstybės įmonėms, atsakingoms už registrus, turėtų būti pavesti praktiniai valstybės registrų kūrimo darbai. Vykdančios šias funkcijas ministerijos ir kitos valstybės institucijos, valstybės įmonės įpareigojamos atlikti tokius darbus:

44.1. rengti pirminę įstatymuose nustatytų registrų, kuriems numatomas kompiuterinis duomenų tvarkymas, funkcionavimo schemą, teikti steigimo paraišką;

44.2. rengti ir derinti registro nuostatus, rengti ir įgyvendinti registro projektą, pradėti eksploatuoti registrą;

44.3. organizuoti registro funkcionavimo infrastruktūros kūrimą, personalo mokymą, objektų registravimą, duomenų kaupimą ir teikimą naudotojams arba teisės aktų nustatyta tvarka pavesti atlikti šiuos darbus kitoms įstaigoms, įmonėms ar organizacijoms.

VIII. FINANSAVIMAS

45. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 31 d. nutarime Nr. 950 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginių tikslų (prioritetų)“ (Žin., 2001, Nr. [67-2449](#)) nustatyta, kad vienas iš strateginių tikslų (prioritetų) formuojant Lietuvos Respublikos 2002–2004 metų valstybės biudžetą ir rengiant atitinkamas programas – plėtoti informacinę visuomenę.

46. Kiekvienoje registrų kūrimo ar plėtros programoje turi būti nurodytos šios išlaidos: registro kūrimo ar reorganizavimo; registravimo procedūrų vykdymo ir pirminio registravimo duomenų kaupimo; sąveikos su kitais registrais ir informacinėmis sistemomis gaunant registravimui

reikalingus duomenis arba perduodant registre sukauptus duomenis; duomenų teikimo naudotojams; duomenų skelbimo internete, kitomis priemonėmis.

47. Už registro funkcionavimo užtikrinimą atsako vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga. Jeigu vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga, gavusi finansavimą, neužtikrina (finansinėmis ir organizacinėmis priemonėmis) registro funkcionavimo, tikslinga spręsti klausimą dėl paties registro likvidavimo arba kitos vadovaujančiosios registro tvarkymo įstaigos paskyrimo.

48. Pagrindinis valstybės registrų finansavimo šaltinis yra Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas ir lėšos, gautos už teikiamas paslaugas. Taupant valstybės lėšas, reikia maksimaliai naudotis ir kitais finansavimo šaltiniais. Todėl nustatant konkrečių valstybės registrų finansavimą reikia pasirinkti tinkamiausią ir ekonomiškai naudingiausią registro kūrimo ir funkcionavimo finansavimo būdą, atsižvelgiant į registro paskirtį, naudojimo galimybes, ir vadovautis šiomis nuostatomis:

48.1. reikia siekti, kad valstybės registrai, glaudžiai susiję su kitų valstybių ir tarptautinių organizacijų panašiais registrais, būtų visiškai ar bent iš dalies finansuojami tarptautinių fondų;

48.2. tam tikrais atvejais registrai gali būti kuriami naudojant privačias lėšas, kai užsienio valstybės ar Lietuvos įmonė įsipareigoja visiškai finansuoti registro kūrimą ir už tai jai suteikiama teisė teikti registro paslaugas nustatytosiomis sąlygomis. Šios normos taikymas turėtų būti nustatytas atskiruose teisės aktuose;

48.3. kai registrą tvarkyti pavedama įmonei, turi būti sudaroma ilgalaikė ministerijos, atsakingos už registro funkcionavimą, ir registro tvarkytojo sutartis, numatanti kasmet tikslinti finansinius ir kitokius įsipareigojimus.

49. Visos sąveikos procedūros, skirtos privalomam duomenų keitimuisi su išoriniais šaltiniais, turi būti numatytos registro projekte ir finansuojamos iš to paties šaltinio, kaip ir visas registro funkcionavimas.

50. Už papildomą duomenų teikimą, susijusį su papildomu jų apdorojimu ir nepriskiriamą prie sąveikos, turi būti atsiskaitoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais.

51. Duomenų skelbimas internete ir teikimas kitomis visuomenės informavimo priemonėmis turi būti numatytas registro projekte ir finansuojamas iš bendrųjų registro funkcionavimui skirtų lėšų.

52. Valstybės registrų integralios sistemos bendrųjų norminių dokumentų rengimas, registrų kūrimas ir funkcionavimas turi būti finansuojami per institucijas, kurioms pavedama šiuos projektus vykdyti.

53. Kad Lietuvos informacinės visuomenės plėtros darbams atlikti būtų gauta daugiau užsienio lėšų, būtina aktyviau bendradarbiauti su Europos Sąjungos fondais, tiksliau nustatyti spręstinių problemų prioritetus, geriau naudoti Lietuvos specialistų potencialą, gautas lėšas.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1455](#), 2004-11-17, Žin., 2004, Nr. 168-6181 (2004-11-20)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2002 M. RUGPJŪČIO 22 D. NUTARIMO NR. 1332 IR 2003 M. BIRŽELIO 30 D. NUTARIMO NR. 852 PAKEITIMO

*** Pabaiga ***

Redagavo: Angonita Rupšytė (2004-11-22)

anrups@lrs.lt